

Nestjong in invliegopening in afwachting van de voerende ouders

BROEDSEIZOEN KERKUIL 2018

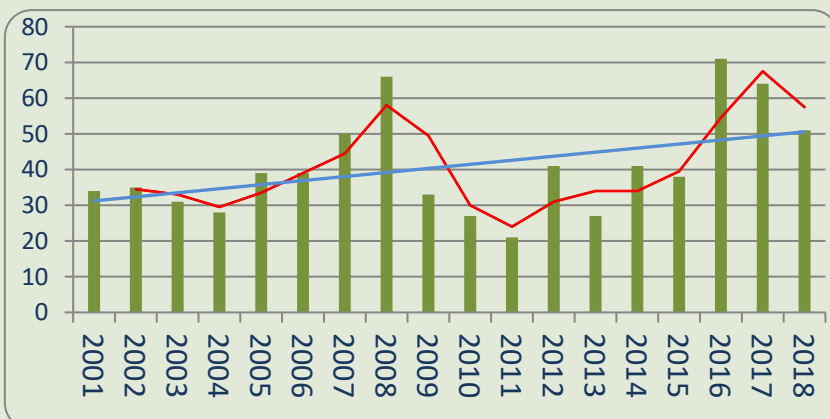
Jaarlijks worden er rond de honderdvijftig nestkasten gecontroleerd door vrijwilligers en ringers in ons controlegebied. Het aantal kasten met een broedsel vanaf de eeuwwisseling varieert sterk door wisselende omstandigheden. Uitschieters was het slechte broedseizoen 2011 met slechts 21 gestarte broedsels en als topper 2016 met 71 kasten met een broedsel. Het afgelopen broedseizoen 2018 was een goed jaar met 50 bezette nestkasten.

Het weer in winter en voorjaar

Het afgelopen jaar werd Nederland volop geconfronteerd met extreem weer dat plaatselijk zijn weerslag had op het broedseizoen van de kerkuil. De winter in haar geheel was vrij zacht en nat wat vooral voor rekening kwam van december en januari. Het contrast met februari was dan ook groot. Februari was niet alleen uitzonderlijk zonnig en droog, maar met 23 vorstdagen flink kouder dan normaal. Het venijn van de winter zat hem dan ook vooral in de staart. Het zeer koude winterweer eind februari en begin maart leverde lokaal zes ijsdagen op rij met minimumtemperaturen van bijna -10 graden. Na een korte dooiperiode keerde de winter half maart nog even terug met op 17 maart een ijsdag. Ook de rest van de maand bleef het met totaal veertien vorstdagen koud. Het voorjaar stond meer in het teken van zomer dan van de lente. Bijna alle warmte records in de lente zijn gesneuveld. Maar liefst 30 dagen verliepen warm, tegen veertien normaal. Er waren zestien zomerse dagen, het normale aantal bedraagt vier. De maand mei was met een gemiddelde van 16,4 graden de warmste in 300 jaar. Ook de zomer stond in het teken van warmte- en droogtere records. Hitterecords waren er op 26 en 27 juli toen er bijna 36 graden werd genoteerd. Bijzondere weersomstandigheden zoals een verlate uitbraak van de winter maar ook de extreme droge en hete zomer heeft gevolgen voor de ontwikkeling van de muizenstand en daarmee op het broedseizoen van de kerkuil.

Broedparenverloop 2018

Direct bij de aanvang van het broedseizoen was al duidelijk dat de winterse omstandigheden eind februari en in maart de ontwikkeling van de muizenstand had vertraagd. Het legbegin staat in rechtstreeks verband met de beschikbaarheid van muizen. Uit berichten uit het veld van ervaren kashouders was al gebleken dat het eind mei veelal nog rustig was rond de nestkasten en het daarom niet verstandig was al vroeg te controleren. In de tweede week van juni werd er een begin gemaakt met de controle van de nestkasten. De leeftijd van de aangetroffen jongen lag veelal tussen de vier en zes weken. Het legbegin van de broedsels was voor het overgrote deel verdeeld over de maand april. De bezetting van de kasten was na het recordjaar 2016 weer een stukje lager dan in het voorgaande jaar. Verspreid over het gebied waren een aantal kasten welke jaarlijks garant staan voor een broedsel niet bezet en/ of er was geen broedpaar aanwezig. Kennelijk was de klap van de late winter hard aangekomen waardoor de muizenstand zich niet voldoende heeft hersteld op deze broedlocaties. Met als gevolg voedselschaarste. Mede hierdoor was 2018 na het topjaar 2016, het tweede jaar op rij waarop het aantal bezette kasten fors is gedaald.

Bezetting nestkasten

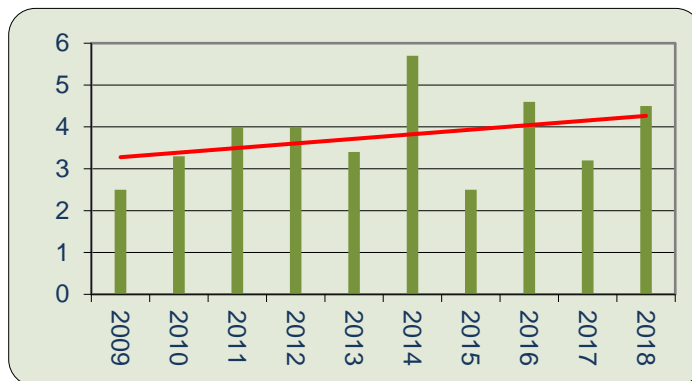
Zoals te zien in de grafiek is de lagere bezetting van de nestkasten over de afgelopen twee jaar vooralsnog geen enkele reden voor ongerustheid; met de 50 broedlocaties in ons verenigingsgebied staat 2018 op plaats vier van de beste kerkuil jaren ooit voor wat betreft het aantal broedgevallen.

Veel broedsels met vier of meer jongen

Verloop broedseizoen.

Hoewel er minder kasten bezet waren viel het aantal aangetroffen jongen bij de controles alleszins mee en was beduidend hoger dan in 2017. In het merendeel van de 50 broedsels werden vier of meer jongen geteld waaronder twaalf broedsels met zes of zeven jongen. Hoewel er geen broedsels volledig mislukten wisten niet alle jongen ook uit te vliegen. In 13 broedsels gingen één en soms twee jongen verloren door het vroegtijdig verlaten van de nestkast. Hittestress zou een oorzaak kunnen zijn, maar meestal is het voedselgebrek waardoor de jongen uit de nestkast springen. Het is goed denkbaar dat vanwege de totaal verdorde graslanden de populatie van de veldmuis in de loop van de zomer sterk is afgenomen en daarmee de beschikbaarheid van voedsel voor de kerkuil. Gewichten van deze jongen waren dan ook erg laag en terugzetten van de jongen in de nestkast is vaak kansloos. (Jongen springen er op een later moment zo weer uit) Dit heeft vaak enkel zin als er ook gekozen wordt om het broedsel bij te voeren. Op twee locaties zijn kashouders ertoe overgegaan om dagelijks een stuk of vier eendagskuikens bij te voeren in de kast. Totaal werden 244 jongen geteld waarvan er 227 zijn uitgevlogen.

Aantal uitgevlogen jongen

Landelijk gezien was niet alleen het aantal broedgevallen een stuk lager maar waren er in veel regio's ook veel minder jongen. Onze regio was hierop een positieve uitzondering. Uit de 50 broedsels vlogen totaal 227 jongen uit. Het gemiddelde van 4,5 uitgevlogen jong per gestart broedsel ligt op een van de hoogste uit de afgelopen tien jaar. In bovenstaande grafiek het gemiddeld aantal jongen van de laatste 10 jaar weergegeven.

Conditie nestjongen

Van 50 broedsels werd bij het ringen van de jongen behalve het gewicht ook de vleugelmaat genoteerd voor de leeftijdsbepaling. In de grafiek is de spreidingscurve van het normgewicht en het gewogen gewicht van de jongen uitgezet tegen de leeftijd. Zoals blijkt uit de grafiek was de conditie van het merendeel van de jongen goed tot zelfs zeer goed. Bij liefst 80 % van de jongen lag het gewicht rond of boven de norm waarbij het gewicht van de jongen soms tot boven de 400 gram uitkwam. Deze kogelronde en zwaarlijvige jongen vallen volgens één van de ringers in de obesitas-categorie. Toch zijn er ook altijd jongen die ver onder het normgewicht zitten. Vooral in grote broedsels heeft het kleinste jong nogal eens moeite mee te komen met de rest. Het leeftijdsverschil met het oudste jong is dan al snel veertien dagen en dan ben je als de benjamin van het nest afhankelijk van de prooi-aanvoer en gulzigheid van broers en zussen.

Reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl

